

DEMODAG 15 juni 2023

Op 15 juni bezochten we met een 30-tal landbouwers geïnteresseerd in het 'Dubbel Doel project Bruine Kiekendief' enkele percelen die vandaag al 'kiekendiefvriendelijk' worden bewerkt.

Samen bekeken we enkele teelten, teelttechnieken, problemen en mogelijke oplossingen ...

Akkerbouw volgens biologische principes

Akkerbouwer Emiel Van De Vijver werkt al 20 jaar op zijn biologische boerderij 'voedselbron Graauw' in Zeeland. Hij teelt groenten zoals knolselder, pompoen, aardappel, kolen en erwten op om en bij 40 ha. "Een gezonde bodem doet een groot deel van het werk op het land", aldus Emiel. Hij heeft een aangepast machinepark en werkt op vaste rijpaden om de bodemstructuur zo weinig mogelijk te beschadigen. Hij ploegt niet, al past hij, als nodig, wel een diepe grondbewerking voor de groenbemester toe.

Mechanische onkruidbestrijding

Op het perceel erwten en knolselder bestrijdt Emiel onkruiden mechanisch met een precisie wiedege en schoffelmachine. Dat werkt goed voor de meeste onkruiden maar wortelonkruiden als akkerdistel en zuring vormen een probleem. De energiereserves in de wortel maken het de boer lastig. Daarom liggen enkele percelen braak: de onkruiden worden er uitgeput door vanaf april driemaal de bodem oppervlakkig te bewerken: 2 x op 5 cm en 1 x op 15 cm.

Distels maaien is distels zaaien, distels trekken is distels nekken?!

Mechanische onkruidverstoring vraagt om specifieke machines en tijd. Je hebt nood aan kennis van de plant en van de tijdstippen waarin je het onkruid best aanpakt.

Akkerdistel bloeit van juli tot september en produceert zaad vanaf augustus. Op braakliggende en/of verstoorde gronden zorgen zaden voor nieuwe zaailingen, mits dit zaad met de bovenste 5 tot 15mm van de bodem gemengd wordt. Na vestiging van akkerdistel vindt vermeerdering voornamelijk via uitlopende wortels. Naar schatting bevindt 54% van de wortelmassa zich op 7-23 cm diep, 30% op 23-28 cm en 16% op 38-53 cm.

- Voorkom distels: Vermijd verstoring van de bodem en dus onnodige bodembewerking. Voorzie een gesloten beplanting en bedekte bodem.
- Verwijder distels: Intensief maaien werkt als je begint te maaien voor de bloei en blijft maaien tot op het einde van de zomer en zelfs tot de late herfst. Zo put je de reserves van de plant uit en verdwijnt de plant. Te vroeg en te weinig maaien en het frezen van distels heeft een averechts effect en stimuleert de vermeerdering via de worteluitlopers.

Meer weten over mechanische onkruidbestrijding? – volg deze links

- [wortelonkruiden in zware grond: de Rod Weeder \(draaiende stang OF staalkabel\)](#)
- [wortelonkruiden in lichte grond: de Kvik-up](#)
- [in brouwerst-erwt](#)
- [in graan](#)

Vaste rijpaden en precisie-wiedeg in erwenteelt

Klimaatextremen: te droog, te nat, te heet

Het bijzonder natte voorjaar en de daaropvolgende droogte hebben de teelten als vlas en aardappelen geen goed gedaan. Het zijn scenario's waarop elke landbouwer zich in de toekomst moet voorbereiden.

Boerderijcompostering

Emiel zet in op compostering. Compost zorgt voor de opbouw van organische stof en een hogere ziekteveerbaarheid van de bodem. De compost wordt niet warmer dan 70 graden omdat een te hoge temperatuur een deel van de micro-organismen inactieveert. De bodemkwaliteit wordt opgevolgd volgens de methode van Peter Vanhoof. Afhankelijk van de bodemtype kan een bodem met een goede structuur 3 tot 4 maal zoveel water doorlaten.

Volg deze [link](#) van B3W of deze [link](#) van het ILVO als je meer wil weten over boerderijcompostering.

Luzerne

Droogtebestendig!

De luzerne op het perceel van Raf De Roeck is duidelijk goed bestand tegen de droogte. Dat merken we als we door het gewas van meer dan een halve meter hoog wandelen, in de Sluisstraat van de Nieuw Arenberg Polder. De planten wortelen enorm diep - tot 4 meter. In droge zomers groeit de luzerne gestaag door, terwijl de grasproductie stilvalt. Een goede teelt luzerne levert jaarlijks 11 tot 16 ton ds/ha, met een eiwitgehalte van 19%. Dat is bij 12 ton ds al 2.280 kg eiwit/ha, fors meer dan gras, dat bij 11 ton ds/ha en 16% eiwit 1.760 kg eiwit oplevert. (Bij latere snedes zakt het eiwitgehalte wel en stijgt de ruwe celstof, wat de voederwaarde lager doet uitkomen). Daarnaast bindt luzerne 200 tot 250 kg N per ha uit de lucht.

Luzerne telen is als kalkoenen kweken

Luzerne start als een zwakke groeier maar is, éénmaal volwassen, nog moeilijk kapot te krijgen. Vandaar de vergelijking met kalkoen. Begin september is het ideale moment om te zaaien, aan 30 kg/ha, eventueel aanlengen met haver om de bodem sneller te bedekken. Voor het zaaien is het van belang dat de chemische bodemvruchtbaarheid en de pH goed is. De bodem moet de teelt kunnen voorzien van mineralen zoals fosfor, kalium, zwavel en sporenelementen. Ideale pH voor zware grond is 6.5 - 7, voor zandgrond 5.5 tot 6.5. Bepaalde bacteriën zorgen voor de stikstoffixatie. Als op een perceel nog geen luzerne heeft gestaan is het van belang de rhizobium bacteriën te enten bij zaai. Wil je de luzerne tot 4 jaar aanhouden, dan moet je het rustig bewerken. De plant heeft een penwortel en is fragiel. Op de kopakker kan je luzerne aanvullen met witte klaver, waarvan de stengel over de grond kruipt. Bij beschadiging van de stengel blijft deze via bijwortelontwikkeling, vlot doorgroeien.

Luzerne als kiekendiefvriendelijke teelt

Wie goed kijkt, merkt op dat je in de bodem holletjes vindt van veldmuizen. De meerjarige teelt van luzerne creëert een stabiele muizenpopulatie, wat na het maaien een welkome prooi biedt voor de kiekendief.

Veldbonen

Het perceel van Jabelmat in de Nieuw-Arenbergpolder had last van bladluizen, duidelijk te zien op de bovenste delen van de stengel van de veldboon. Behandelen met insecticide kan ook bestuivers beschadigen. Daarom koos de landbouwer deze niet in te zetten. Tijdens de demodag zien we larven van lieveheersbeestjes en andere natuurlijke vijanden. De luizendruk is hierdoor sterk gedaald.

Resultaat? De uiteindelijk geoogste opbrengst van dit perceel op 20 juli 2023 was 7132 kg met 19.4% RE. De oogst van triticale veldbonen kan als gehele plant silage (GPS) bij 35-40% vocht, als droog graan of indien nog te vochtig toch als CCM in te kuilen na het te malen.

De oogst bij verkoop aan een melkveehouder bedroeg 1843 euro per ha. Aangevuld met de ecopremie van 600 euro komt dit neer op een bruto opbrengst van 2443 euro los van het stro. Bij een tarweprijs van 195 euro, zou de opbrengst zonder stro al 12.582 kg graan moeten zijn, zonder de kost van extra kunstmest en bestrijdingsmiddelen. Bedrijfseconomisch oversteeg dit perceel triticale veldboon de opbrengst van de normale tarwe.

Veldbonen toasten voor succes?

Veldbonen zijn met hun 30% RE vrij eiwitrijk, maar de eiwitkwaliteit geeft relatief veel OEB ten opzicht van DVE. Door ze te toasten kunnen we deze verhouding verbeteren in het voordeel van DVE, wat belangrijk is in de veevoeding van hoogproductief melkvee. Zo kunnen we de bonen nog beter gebruiken ter vervanging van overzeese sojaschroot.

Kruidenrijk grasland

Als melkveehouder zet Marc De Boey in op lokale eiwitvoorziening. Daarvoor heeft hij verschillende percelen veldbonen triticale spelt ingezaaid in het voorjaar. Daarnaast heeft hij ook gras gezaaid met kruiden zoals smalle weegbree, wilde chicorei en vlinderbloemigen zoals rode klaver en witte klaver. De graskruidenmat had last van de droogte maar de kruiden deden het beduidend beter. De penwortels van de kruiden gaan veel dieper water halen dan de oppervlakkige wortels van Engels raaigras. Marc zaaide verschillende mengsels graskruiden waarvan de smaak en productie wordt vergeleken.

